

Serçe kuşu ve insan

Hurisel Hanım: “Risale-i Nur’da geçen şu cümleyi açıkla mısınız: ‘Ve sermâyece, cihazâtça serçe kuşundan meselâ yirmi derece ziyâde ve bu kâinatın ve zîhayatın en mühim, yüksek ve ehemmiyetli mahlûku olan insan, serçe kuşundan, saadet-i hayat cihetinde yirmi derece aşağı düşüp, en bedbaht, en zelîl bir bîçare olacak.’”¹

İNSAN BİR DUYGULAR DENİZİNDE YÜZÜYOR

Gerek serçe kuşu, gerekse bütün hayvanlar mutlu ve şirin ömürlerini on beş yirmi duygu ile yaşıyorlar.

Ya insan? Binden fazla duygu ile yaşıyor!²

İnsan bir emanetler, bir duygular denizinde yüzüyor. Şükrünü eda etmezse insanın işi bu açıdan zor. Bin bir esmadan her biri, iz olarak, öz olarak, nüvecik olarak insanda bir veya birkaç duygu bırakmış. Her bir duygu yüzünü fani dünyaya değil, baki dünyaya çevirmiş! Elini fani dünyadan çekip, baki dünyaya atmış! Gülünü fani dünyaya değil, baki dünyaya uzatmış!

Belli ki insan ahirete gidiyor, baki bir âleme uçuyor!

İNSAN SERÇE KUŞUNDAN AŞAĞIYA NASIL DÜŞER?

Bediüzzaman’a göre, en güzel biçimde yaratılan insan, ahireti unutup dünya hayatını birinci plâna alırsa, hayvandan yüz derece yüksek yaratıldığı halde, serçe kuşu gibi bir hayvandan yüz derece aşağı düşer.

“Meselâ” diyor Bediüzzaman, “bir adam, bir hizmetkârına on altın verip ‘Mahsus bir kumaştan bir kat elbise yaptır!’ emreder. İkincisine bin altın verir, bir pusula içinde bazı şeyler yazılı o hizmetkârın cebine koyar, bir pazara gönderir. Evvelki hizmetkâr, on altın ile âlâ kumaştan mükemmel bir elbise alır. İkinci hizmetkâr, divanelik edip evvelki hizmetkâra bakıp, cebine konulan hesap pusulasını okumayarak, bir dükkâncıya bin altın vererek, bir kat elbise istedi. İnsafsız dükkâncı da kumaşın en

çürüğünden bir kat elbise verdi. O bedbaht hizmetkâr, seyyidinin huzuruna geldi. Ve şiddetli bir te'dib gördü ve dehşetli bir azap çekti. İşte, edna bir şuuru olan anlar ki, ikinci hizmetkâra verilen bin altın, bir kat elbise almak için değildir; belki, mühim bir ticaret içindir.

BU ZENGİNLİK BU FAKİR ÂLEM İÇİN OLABİLİR Mİ?

“Aynen onun gibi, insandaki cihazât-ı maneviye ve letâif-i insaniye ki, her birisi hayvana nispeten yüz derece inbisat etmiş... İşte şu derece cihazâtça zenginlik ve sermayece kesret, elbette ehemmiyetsiz, muvakkat şu hayat-ı dünyevîyenin tahsili için verilmemiştir.

“Belki, şöyle bir insanın vazife-i asliyesi, nihayetsiz makâsıda müteveccih vezâifini görüp, acz ve fakr ve kusurunu ubûdîyet sûretinde ilân etmek ve küllî nazarıyla mevcudâtın tesbihâtını müşâhede ederek, şehâdet etmek ve nimetler içinde imdadât-ı Rahmâniyeyi görüp şükretmek ve masnuâtta kudret-i Rabbâniyenin mu'cizâtını temâşâ ederek nazar-ı ibretle tefekkür etmektir.”³

Bediüzzaman'a göre insan sırf dünya hayatı için çabalasa, emeline ulaşmakta bir serçe kuşuna yetişemez. Fakat ahiret için çalışsa bütün hayvanatın sultanı ve kumandanı hükmünde olur.⁴ Keza Bediüzzaman'a göre, insan hayvan gibi yaşasa, bir serçe kuşu kadar mutlu olamaz; çünkü insan baki bir hayat için yaratılmıştır. Bu sebeple insanın ruhunda gelecek kaygısı, hüznün, keder ve korku vardır. Oysa serçe kuşunda gelecek endişesi ve korkusu yoktur.⁵

SERÇE KUŞU TEVEKKÜLÜN UÇAN DİLİDİR

Bu bahislerde serçe kuşunun kıstas alınma hikmetine gelince... Serçe kuşu ağaçların, kırların, dalların, tabiatın dili, mutluluğu ve neşe kaynağıdır. Dört mevsimde cıvıltılarıyla ağaçların ve insanların adeta gözü, kulağı, dili ve neşesi olurlar. Bir avuçluk cüsseleriyle, mutluluktan uçarlar! Tasasız ve kedersizdirler. Gece gündüz mütevekkildirler. Tevekkülün sembolüdürler. Peygamber Efendimiz (asm) buyuruyor ki “Şayet siz Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz, sabahları açlıktan karınları çekilmiş olarak çıkıp, akşamları karınları dolu olarak dönen kuşlara rızık verdiği gibi Allah size de rızkınızı verirdi.”⁶

Serçe kuşları fitraten şükran-ı nimet içindedirler. Lâtiftirler, şirindirler, sevimlidirler. Cıvıldaşmaları zikirdir. Cıkcıkları tesbihtir. Yürekleri Hakka dönüktür. Daldan dala uçarlar. Böylece insanın yapamadığı, ama hayalinden düşürmediği bir işi, neşeyle yaparlar.

Serçe kuşu bu ve buna benzer lâtif özellikleri dolayısıyla hayvanlar adına sembolik olarak Risalelere girmiştir denilebilir. Ama risalelerde imanî konular işlenirken, yer yer diğer hayvanların da adıyla bahsi geçmektedir.

Dipnotlar:

- 1- Sözler (yeni tanzim), s. 177; Lem'alar (yeni tanzim), s. 921.
- 2- Mektubat, s. 37.
- 3- Sözler, 23. Söz, s. 293-294.
- 4- Sözler, 5. Söz, s.29; 21. Söz, s. 245; Şuâlar, 11. Şuâ, 8. Mesele, s. 202.
- 5- Mesnevî-i Nuriye, 10. Risale, s. 187.
- 6- Tirmiz; Kitâbü'z-Zühd, 234S, İmam Ahmed 1/30, İbn Mace; 4164; İmam Nevevî, Riyazü's-Sâlihîn, 1/205.